

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Ett gravfält från den äldsta järnåldern vid Nybjärs i Hørsne
Floderus, Erik
Fornvännen 30, 112-113
http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1935_112
Ingår i: samla.raa.se

ETT GRAVFÄLT FRÅN DEN ÄLDSTA JÄRNÅLDERN VID NYBJÄRS I HÖRSNE

Vid flera tillfällen ha i Nybjärs i Hörsne på Gotland anträffats gravfynd, som möjligen kunna tyda på att det här belägna gravfältet kan ha använts från den äldsta järnåldern och fram till romersk järnålder. Gravfältet är beläget å Littorinahavets översta erosionsterrass 500 meter ONO om St. Mörby gård. Det består av ett 50-tal jordblandade rösen, det största 10 meter i diameter.

De första till detta gravfält lokaliserade fynden anträffades i det här belägna grustaget 1923 och tillvaratogs av fil. lic. H. Alm. De ha tillhört en skelettgrav under flat mark och utgöras av fem små bronsringar, var och en försedd med tvenne med nithål försedda beslag, fragmenter av remändbeslag, järnbeslag, fragment av en järnsölja, fragmenter av en kniv, ett ornerat benskaf till pryl eller dylikt (avb. Fv. 1925, tillv., fig. 9) samt en oval eldslagningssten av kvarts. Fynden tillhöra per. V: 1. (Inv.-nr 17390.)

År 1927 inlämnades till Gotlands fornsal två fynd från samma plats, nämligen en skålnål av brons och en genombruten, hjulformig skiva av brons med vidsittande bronskedja.¹ Enligt de fynduppgifter, som då stodo att erhålla, skulle de ha anträffats vid harvning i en intill grustaget belägen åker, något skilda åt. Den allmänna meningen i trakten är emellertid, att fynden gjorts i grustaget, när ett jordblandat röse (grav 10) bortogs. Enligt Montelius tillhör nålen bronsålderns femte period. Skivan dateras av Hansson till sjätte perioden eller snarare järnålderns första period. Hansson finner dock intet hinder för att till denna tid även hänföra skålnålen.

Då grustakten fortsattes och hotade flera gravar, erhöll meddelaren av dessa rader i uppdrag av Riksantikvarien att undersöka dessa samt upprätta karta över gravfältet.

Fig. 2.
Bronsål från
gravfältet
vid Nybjärs.

Grav 14 utgjordes av ett jordblandat röse, helt plundrat. I den uppkastade jorden anträffades en bronsål (fig. 2), samt ett järnfragment jämte några obrända människoben. Huruvida föremålen tillhört samma grav kunde ej avgöras. Nålen är såvitt jag kunnat finna unik. Den påminner närmast om en nål av typen Mn 1469, funnen tillsammans med bl. a. en nål av typen Mn 1324 vid Varbacken, Skivarps socken, Skåne, ehuru nålen på denna är böjd i rät vinkel i förhållande till det övre partiet. Nålen tillhör sålunda bronsålderns sjätte period eller järnålderns första.

Även grav 15 var till största delen plundrad. Här anträffades rester av ett skelett, en järnkniv och en rektangulär järnsölja, troligen tillhö-

¹ Harald Hansson, Gotlands bronsålder, Sthlm 1927, textfig. 10 och 11.

rande period IV: 2.¹ Fynden från de senast undersökta gravarna ha inv.-nr 20162.

Av det sagda framgår, att två gravfynd tillhöra järnålderns första period, ett slutet av fjärde (200-talet) och ett början av femte perioden (250—300). En fortsatt undersökning å gravfältet skulle måhända kunna ge fynd även från de mellanliggande perioderna.

E. Fls.

ORNERAD GRAVSTEN FRÅN RÄLLINGE, HELGARÖ SOCKEN

Omkring 200 meter söder om Rällinge gård i Helgarö socken i Södermanland ligger ett litet gravfält, bestående av fyra gravar. I söder begränsas det av en delvis dubbel vall av sten och jord, vars höjd växlar

0 20 Cm.

Fig. 3.

Gravsten från Rällinge, Helgarö socken.

$\frac{1}{10}$

Fig. 4.

Gravsten från Lindholm, Barva socken.

mellan 0,5 och 2,0 meter. På en av gravarna, en låg hög med fotkedja, ligger en närmast päronformad ornerad gravsten. Stenen har, såvitt jag kan finna, varit okänd, till dess friherre E. M. Hermelin för några år sedan gjorde ett meddelande om densamma till Riksantikvarien.

Stenen ligger i en liten grund grop mitt på högen och synes ha tillhört densamma. Den är av kristallinisk kalksten, 0,5 meter lång och 0,4 meter bred samt huggen runt om. Genomskränningen är spetsoval. Båda bredsidorna ha varit ristade. På den ena synas nu endast två parallella linjer, som följa konturen, på den andra finnes en ristning, vars utseende framgår av vidstående fig. 3. Då stenen är ristad å båda sidor har den säkerligen stått rest på graven med den bredare ändan uppåt.

¹ Enligt benäget utlåtande av professor Birger Nerman.